

РЕШЕНИЕ

№ 12

гр. гр. Добрич, 09.02.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – ДОБРИЧ в публично заседание на двадесет и шести януари през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Георги М. Павлов

при участието на секретаря Билсер Р. Мехмедова Юсуф
като разгледа докладваното от Георги М. Павлов Търговско дело № 20213200900190 по описа за 2021 година

Търговско дело № 190/2021 г. по описа на Окръжен съд - Добрич е образувано по искова молба, рег. вх. № 3561/19.11.2021 г. на регистратурата на Окръжен съд - Добрич, подадена от К. П. К. ЕГН ***** с пост. и наст. адрес с. С.о, ул. „Т.“ № 17, общ. Добричка, област Добрич и М. П. П. ЕГН ***** с наст. и пост. адрес гр. Добрич, ЖК „Б.“ бл. 7, вх. Г, ет. 2, ап. 5 с която срещу Г.Ф. гр. С., ул. „Г. И.“ № 2, при условията на субективно съединяване са предявени следните искове:

Иск, предявен от К. П. К. ЕГН ***** с пост. и наст. адрес с. С.о, ул. „Т.“ № 17, общ. Добричка, област Добрич срещу Г.Ф. гр. С., ул. „Г. И.“ № 2, за плащане на сумата от 50 000.00 лв., представляваща обезщетение за неимуществени вреди, претърпени в резултат на смъртта на брат му А. П. К., настъпила на 16.04.2020 г. в следствие на ПТП, настъпило на 12.04.2020 г., виновно причинено от водач на МПС без сключена валидна задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите към датата на настъпване на ПТП, ведно със законната лихва върху главницата от датата на предявяване на иска - 19.11.2021 г., до датата на окончателното ѝ изплащане на задължението, претендиран на основание чл. 519, ал. 1, т. 1 във вр. с чл. 557, ал. 1, т. 2, б. „а“ КЗ във вр. с чл. 45 във вр. с чл. 52 ЗЗД.

Иск, предявен от М. П. П. ЕГН ***** с наст. и пост. адрес гр.

Добрич, ЖК „Б.“ бл. 7, вх. Г, ет. 2, ап. 5 срещу Г.Ф. гр. С., ул. „Г. И.“ № 2, за плащане на сумата от 50 000.00 лв., представляваща обезщетение за неимуществени вреди, претърпени в резултат на смъртта на брат й А. П. К., настъпила на 16.04.2020 г. в следствие на ПТП, настъпило на 12.04.2020 г., виновно причинено от водач на МПС без сключена валидна задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите към датата на настъпване на ПТП, ведно със законната лихва върху главницата от датата на предявяване на иска - 19.11.2021 г., до датата на окончателното й изплащане на задължението, претендиран на основание чл. 519, ал. 1, т. 1 във вр. с чл. 557, ал. 1, т. 2, б. „а“ КЗ във вр. с чл. 45 във вр. с чл. 52 ЗЗД.

В петитума на исковата молба се съдържа искане за присъждане на сторените по делото разноси, в т.ч. и адвокатско възнаграждение по чл. 38, ал. 2 ЗАдв.

Ответникът Г.Ф. оспорва иска по основание и размер, като релевирал възражение за наличието на съпричиняване от страна на постраД. на вредоносния резултат.

Третото лице – помагач на страната на ответника Г.Ф. – Р. А. Р. ЕГН ***** с пост. и наст. адрес гр. В., ул. „И П.“ № 1а, ет. 3, ап. 33, оспорва иска по основание и размер. Релевирал е възражение за наличието на съпричиняване от страна на постраД. на вредоносния резултат.

ДОБРИЧКИЯТ ОКРЪЖЕН СЪД, като прецени доказателствата по делото и доводите на страните, приема за установена следната **ФАКТИЧЕСКА ОБСТАНОВКА:**

С влязла на 30.05.2023 г. в законна сила Присъда № 9/29.06.2022 г. по НОХД № 131/2022 г. по описа на Окръжен съд – Добрич, Р. А. Р. е признат за виновен в това, че на 12.04.2020 г. на междуселищен път с. Орлова могила – с. Долина общ. Добричка, област Добрич, при управление на лек автомобил „А“ с рег. № ****, нарушил правилата за движение по пътищата – чл. 21, ал. 1 ЗДвП, вследствие на което по непредпазливост причинил на И. В. С. тежка телесна повреда – дифузна мозъчна травма и контузия на мозъчния ствол обусловила постоянно общо разстройство на здравето, опасно за живота, както и смъртта на А. П. К., настъпила на 16.04.2020 г., като деянието е извършено в пияно състояние – с концентрация на алкохол в кръвта от порядъка на 1.33 промила, а деецът не е притежавал необходимата за

управление на процесното МПС правоспособност, поради което и на основание чл. 343, ал. 4 във вр. с чл. 343, ал. 3, предл. 1, предл. 4 и предл. 6, б. „б“ във вр. с чл. 343, ал. 1, б. „в“ във вр. с чл. 342, ал. 1 НК и чл. 58а, ал. 1 НК му е наложил наказание „лишаване от свобода“ за срок от шест години, което редуцира с една Т. – до лишаване от свобода за срок от четири години.

Противоправното поведение на водача, вината на същия и причинната връзка с настъпилия вредоносен резултат – смъртта на пасажера А. П. К. са установени с влязлата в законна сила присъда Присъда № 9/29.06.2022 г. по НОХД № 131/2022 г. по описа на Окръжен съд – Добрич.

Безспорно установено е по делото, че към датата на пътно-транспортното произшествие лекият автомобил е бил без валидна застраховка за гражданска отговорност.

От доказателствата по делото – комплексната съдебна автотехническа и медицинска експертиза, по несъмнен и безспорен начин се установява, че на 12.04.2020 г., след 00.00 ч., по път II-29, с. Орлова могила – с. Долина, по посока към с. Долина, общ. Добричка, област Добрич, се е движел лек автомобил „А“ с рег. № ****, управляван от Р. А. Р., който не разполагал със свидетелство за управление. Пътната настилка е асфалтова, суха, износена, с неравности и следи от извършени ремонти по нея. Произшествието настъпило в тъмната част на денонощието, при ясно време и добра метеорологична видимост. В кабината на автомобила до водача на МПС вдясно е пътувал А. П. К. без поставен предпазен колан, а отзад, на дясната седалка И. В. С.. Наближавайки мястото на произшествието, на около 700.00 м. преди табелата за началото на населеното място с. Долина, лекият автомобил се е движел със скорост около 112.32 км./ч. , при което водачът му загубил контрол над управлението му, в резултат на което автомобилът започнал да се отклонява вдясно и да се завърта около вертикалната си ос по посока на часовниковата стрелка, като плъзгайки се странично достигнал до основата на първото крайпътно дърво, при което последвал приплъзващ удар на предната средна и дясна част на автомобила с това дърво. След това съприкосновение лекият автомобил без да променя траекторията си на движение е продължил да се движи в същата посока, при което последвал удар задната лява странична част на купето във второ крайпътно дърво. След този удар е последвало леко завъртане, след което лекият автомобил се установил в покой.

Причините за настъпване на произшествието от техническа гледна точка са действията на водача на лекия автомобил с органите на управление, с които действия той е загубил контрол над управлението му, което е довело до напускане на платното за движение и преминаването върху десния банкет, където са настъпили двата удара в крайпътните дървета.

Според експертното мнение на вещото лице инж. Ж., поведението на водача на МПС не е било съобразено с конкретната пътна обстановка. Пътното произшествие е било предотвратимо, ако водачът на лекия автомобил е управлявал МПС по такъв начин, че да запази устойчивото му движение и да не допусне загубване на контрол върху неговото управление.

В резултат на произшествието пасажерът А. П. К. е получил следните травматични увреждания: гръдна травма: счупване на множество ребра двустранно, контузия на белите дробове, наличие на кръв в двете гръдни половини, кръвонасядане на органите на средостението, счупване на торакални и лумбални прешлени, счупване на гръдната кост.

Причината за смъртта на пострад. А. П. К. е тежката гръдна травма и развитата се следкръвоизливна анемия.

Експертизата е установила наличието на 1.14 промила етилов алкохол в кръвта на пострад., отговаряща на лека степен на алкохолно опиване и 1.33 промила промила етилов алкохол в кръвта на водача на МПС, отговаряща на горната граница на лека степен на алкохолно опиване.

От писмените доказателства по делото - препис – извлечение от удостоверение за наследници № 041/21.04.2020 г., изд. от кметски наместник на с. Долина, общ. Добричка, област Добрич, е безспорно установено, че пострад.т А. П. К. е починал на 16.04.2020 г. и след смъртта си е оставил за наследници лицата К. П. К. и М. П. П..

От показанията на свидетелите П. К.ова П. (дъщеря на ищцата П. и племенница на ищеца К., които Съдът на основание чл. 172 ГПК преценява с оглед на всички други данни по делото, като се има предвид възможната нейна заинтересованост) и С. И. С., се установява, че смъртта на А. П. К. причинила на ищите душевни болки и страдания. Те били отчаяни и съкрушени, потиснати, болезнено изживели и продължават да изживяват внезапната кончина на своя брат. Между братята и сестрата съществувала емоционална връзка, отношения на особена близост, подкрепа и доверие още

от детски години, когато баща им внезапно починал и за децата се е грижила тяхната майка. От гласните показания, събрани чрез разпита на свидетелите, посочени от третото лице – помагач И. Й. А. и Д. А. О. (без родство със страните по делото), се установява, непосредствено преди произшествието Р. А. Р. и А. П. К. в компанията на няколко приятели употребявали алкохол. Свидетелите твърдят, че на всички присъстващи бил известен фактът, че свидетелството за правоуправление на Р. А. Р. било с изтекъл срок на валидност. Тази група свидетели твърди, че отношенията на А. П. К. с неговите брат и сестра били влошени поради претенции към наследството, останало след смъртта на покойната им майка.

На 16.08.2021 г. ищците са предявили застрахователна претенция вх. № 24-01-412/16-08.2021 г. пред Г.Ф., по повод на които били образувани преписки по щети № 212110169/16.08.2021 г. и № 21210170/16.08.2021 г.

По делото липсват данни за произнасяне на Г. Ф. в срока по чл. 496, ал. 1 КЗ.

При така установената фактическа обстановка се налагат следните **ПРАВНИ ИЗВОДИ:**

I. По допустимостта на исковите претенции:

Предмет на делото е гражданскоправен спор, свързан с иска за обезщетение на третото увредено лице срещу Г. Ф. в случаите на чл. 519, ал. 1, т. 1 във вр. с чл. 557, ал. 1, т. 2, б. „а“ КЗ.

С оглед правилата за родовата подсъдност (чл. 104, т. 4 ГПК) и за местната подсъдност (чл. 115, ал. 2 ГПК), действащи към датата на предявяване на исковите, делото е подсъдно на Окръжен съд - Добрич като първа инстанция.

Налице са процесуалните предпоставки относно надлежното упражняване на правото на иск.

Искът е **ДОПУСТИМ** и следва да се разгледа по същество.

По отношение на иска на третото увредено лице срещу Г. Ф. по чл. 519, ал. 1, т. 1 във вр. с чл. 557, ал. 1, т. 2, б. „а“ КЗ:

Г. Ф. извършва плащания в полза на увредените лица за вреди, причинени от неидентифицирано моторно превозно средство, когато виновният водач на моторно превозно средство няма сключена валидна

задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите или когато няма сключена задължителна застраховка „Злополука“ на пътниците – чл. 519, т. 1 във вр. с чл. 557, ал. 1, т. 2, б. „а“ КЗ.

В разглеждания случай са налице предпоставките на чл. 519, т. 1 във вр. с чл. 557, ал. 1, т. 2, б. „а“ КЗ за ангажиране отговорността на Г. Ф. за заплащане на обезщетение за причинените на ищеца неимуществени вреди, настъпили в резултат на смъртта на неговия брат при пътно–транспортно произшествие на 16.07.2020 г., за което вината е на водача на МПС Т. П. Д., който няма валидно сключена задължителна застраховка „гражданска отговорност“.

Водачът на МПС Р. А. Р. при нарушение на правилата за движение по пътищата по непредпазливост - чл. 21, ал. 1 ЗДвП е причинил смъртта на А. П. К..

Противоправното поведение на водача на МПС е в пряка връзка с причинените на брата на загиналия неимуществени вреди.

От събраните по делото гласни и писмени доказателства се установява съществуването на изключително силна емоционална и духовна връзка между ищите и техния брат, характеризираща с любов, хармония и разбирателство.

Общото правило, което допуска обезщетяване на неимуществени вреди се съдържа в чл. 52 ЗЗД.

В исторически аспект генезисът на вземането за обезщетяване на неимуществените вреди се съдържа в римскоправния институт *iniuria*, чиято същност се свежда до обезщетяване на неимуществените вреди от незаконно деяние, изразяващи се в накърняване на честта, достойнството и доброто име на увредения.

В епохата на гражданските кодификации (XVIII в. – XIX в.) се оформят два основни модела за обезщетяване на неимуществените вреди, условно наречени „френски“ и „немски“. Френската уредба се основава на т.н. „генерална клауза“ за присъждане на обезщетение за вредите от непозволено увреждане, като предвижда, че всяко човешко действие, което причинява вреда другиму, поражда задължение за делинквента да плати обезщетение за причинените имуществени и неимуществени вреди – арг. от чл. 1382 от Френския Граждански кодекс.

Германския Граждански законник възприема концепцията за

обезщетяване на неимуществените вреди само в изрично посочените от закона случаи – параграф 253 във вр. с параграф 847 от първоначалната редакция на ГГЗ, параграф 253, ал. 1 ГГК, ред. 2002 г. Този подход е характерен за законодателствата на страните от германския правен кръг – параграф 1325 от Австрийския ГЗ, чл. 47 от Швейцарския федерален облигационен кодекс, чл. 2059 от Италианския граждански кодекс от 1942 г.

Английското право се придържа към резервиран подход, като обособява отделни категории неимуществени вреди и поставя отделни изисквания към тях.

В България развитието на вземането за обезщетяване на неимуществени вреди е повлияно френския правен модел – чл. 56 и чл. 57 ЗЗД (отм.) възпроизвеждат правилата на чл. 1382 и чл. 1383 ФГК и по този начин реципират генералната клауза за обезщетяване на вредите от непозволено увреждане. (В периода 1892-1908 е имало колебания в съставите на ВКС дали съдът може да присъжда обезщетение за неимуществени вреди при деликт, като част от наказателните състави са отричали тази възможност, а гражданските са я приемали, н с тълкувателно определение № 8/13.01.1909 г., ДВ, бр. 29 от 08.02.1910 г. ОС на ВКС слага край на спора, като приема, че „според чл. 56 ЗЗД може да се присъжда обезщетение и за морални вреди, причинени от деликт“). Този подход дава израз на идеята за правна защита срещу накърняването на всеки признат правнозначим интерес, без оглед на неговия характер – имуществен или неимуществен, както и независимо от наказателноправната квалификация на деянието. В този период в доктрината и в практиката се оформят два възгледа за обезщетяване на неимуществените вреди и функцията на присъжданото от съда обезщетение в полза на увреденото лице – компенсационна или наказателна, повлияни от законодателните промени в Закона за углавното съдопроизводство и в Наказателния закон през 1922 г., 1934 г. и 1935, възприели по същество разрешението на германското право за обезщетение на неимуществените вреди в изрично предвидените от закона случаи.

Законът за задълженията и договорите от 01.01.1951 г. с разпоредбата на чл. 45 ЗЗД потвърждава принадлежността на българското облигационно право към френския модел на „генералната клауза“ при уредбата на непозволеното увреждане, а чл. 52 ЗЗД логично го допълва, предоставяйки

правото на съда да определи обезщетението за неимуществени вреди по справедливост.

По думите на френския цивилист Rene Savatier „неимуществените вреди са всяко човешко страдание, което не води до имуществени вреди“.

Неимуществените вреди се изразяват в засягане на защитими права, което засягане няма парична оценка – ТР – 4 – 2012 - ОСГТК.

Неимуществените вреди са неоценими в пари последици от засягането на защитени права и интереси. Делението на имуществени – неимуществени вреди не е приложимо към засегнатите блага, а към произтеклите от засягането последици.

Неимуществените вреди могат да възникнат от накърняването на всяка правнозащитено благо, независимо дали то е обект на абсолютни субективни права (като правото на живот (чл. 28 КРБ), правото на телесна неприкосновеност (чл. 29 КРБ), правото на свобода и равноправно третиране по достойнство и права (чл. 6, ал. 1 КРБ), правото на недискриминация (чл. 6, ал. 2 КРБ), правото на неприкосновеност на личния живот и ненамеса в него (чл. 32, ал. 1, изречение първо КРБ), правото на чест, достойнство, добро име (чл. 32, ал. 1, изречение второ КРБ), правото на лична свобода (чл. 30 КРБ), правото на изображение и глас (чл. 32, ал. 2 КРБ), свобода и тайна на кореспонденцията (чл. 34 КРБ), свобода на съвестта, на мисълта и избор на вероизповедание (чл. 37, ал. 1 КРБ), правото на изразяване на мнение (чл. 39 КРБ), правото да се търси, получава и разпространява информация (чл. 41 КРБ), правото на свободно сдружаване (чл. 44 КРБ), правото на събрания и манифестации (чл. 43 КРБ), правото на име на физическо лице (чл. 12 ЗГР), правото на фирма (чл. 7 ТЗ), доброто търговско име и доверието към предлаганите стоки (чл. 30 ЗЗК), използването на чужда търговска фирма (чл. 29 ЗЗК), разгласяването на търговска тайна (чл. 8 ЗЗТТ), нарушаване на неимуществените авторски право (чл. 15 ЗАПСП)) или на относителни права (напр. породени от договор – ТР – 4 – 2012 -ОСГТК, засягане на имуществени права върху обекти на интелектуалната собственост по ЗАПСП, ЗПРПМ, ЗМГО, в редица хипотези на нелоялната конкуренция по чл. 29 – 37 ЗЗК) или пък на представлява фактическо отношение, което не е обект на правно регулиране, но интересът на личността, който се удовлетворява чрез него, е защитен от

действащия правопорядък - арг. от чл. 56, изречение първо КРБ (напр. в рамките на фактическо съпругеско съжителство между две лица, при трайно отглеждане на неосиновено дете – храненик).

Друго деление на неимуществените вреди е свързано с т.н. „морален патримониум“ (общност на всички нематериални блага, които нямат комерсиална стойност), който се състои от две части – в едната попадат неимуществените вреди, свързани с емоционалния живот на засегнатото лице („афективната част на моралния патримониум“), а другата част – онези вреди, които засягат достойнството на постраД. в обществото („социалната част на моралния патримониум“).

Първият вид неимуществени вреди са резултат от засягане на блага, свързани с вътрешния мир и психични преживявания на лицето, като накърняване на чувството на привързаност, скръб и болка при загубата на близък, вторият вид – от засягане на т. н. „блага на обозначение“, свързани с външния свят и отношенията на лицето с него накърняване на честта, доброто име, репутацията, свободата на религиозно убеждение и пр.

Юридическият критерий за квалификацията на вредата като неимуществена и отграничаването ѝ от имуществените вреди е само дали последиците от засягането на благата имат паричен еквивалент в гражданския оборот - вж. **Калайджиев, А.** Облигационно право. Обща част. С. 2020, с. 366.

Съдебната практика ограничава неимуществените вреди главно до три групи случаи – физически болки и страдания от телесни увреждания; болки и страдания, причинени от смърт на близък роднина или съпруг, както и на лице, което се е намирало в трайна и дълбока емоционална връзка - ТР – 1 – 2018 - ОСНГТК; страдания от неизпълнено обещание за брак – р. 32 – 1969 – ОСГК.

В литературата е аргументирано виждането, че неимуществените вреди са широк кръг и обхващат последиците от засягането както на блага, които са предмет на субективни права (права на свободно развитие на личността, права върху телесния и духовния интегритет, право на чест, право на име, право на фирма, право на личен живот, право на изображение, права върху предмети на т.н. индустриална собственост и други), така и на блага, които не са предмет на права - вж. **Калайджиев, А.** цит. съч., 366 – 367.

Неимуществените са неоценими в пари последици от засягането на защитени права и интереси, а делението на имуществени и неимуществени вреди е приложимо към произтеклите от засягането последици.

Неимуществената вреда е необратима и непоправима.

Неимуществените вреди са неизмерими в паричен еквивалент и затова следващото се за тях парично обезщетение се определя от съда по справедливост – чл. 52 ЗЗД.

Паричното обезщетение, макар и несъвършено, е единственото възможно средство и най-подходящата форма за зачитане претърпяването на тези вреди и за компенсиране на засегнатото лице. Въпреки невъзможността неимуществените вреди да бъдат поправени, българското право придава на паричното плащане към пострадаД. компенсаторна функция. Функцията, която се придава на присъдената парична сума е да възстанови психичното равновесие на личността и да му даде възможност да компенсира отрицателните емоции. Парите се разгледат като сурогат на неприятните емоции, които лицето е принудено да преживее. Целта на обезщетението е чрез тези средства увреденият да получи облекчение след преживяното, да неутрализира отрицателните си емоции, да оздрави психиката си, да постигне усещане за удовлетворение и справедливост. Функцията на обезщетението е именно в това да възстанови чувството на засегнатото лице за справедливост, но не чрез възмездие и репресия, а чрез зачитане на факта и последиците от стореното противоправно деяние.

Обезщетението за неимуществени вреди се присъжда, за да обезвреди правоимащите за претърпените психологически болки и страдания.

Размерът на обезщетението се определя от Съда по справедливост.

Понятието „справедливост“ по смисъла на чл. 52 ЗЗД не е абстрактна категория.

При прилагането на критерия на справедливостта следва да се отчитат въведените още от Аристотел (384 г. пр. н. е. – 322 г. пр. н. е.) в книга пета на „Никомахова етика“ (300 г. пр. н.е.) принципи на „възстановителна справедливост“ (лат. *iustitia correctiva*), изискваща състоянието на един човек да бъде възстановено след настъпването на една неправда в състоянието, което е съществувало преди тази неправда; и на „разпределителна справедливост“ (лат. *iustitia distributiva*), която изисква лицата в едно и също

положение да търпят еднакви последици от състоянието, в което се намират, т. е. еднакво третиране на еднаквите случаи, действат паралелно – еднаквите по вид и степен вреди да намират еднаква компенсация, която да отговаря на действително преживените страдания.

Справедливостта като метод за решаване на въпроса за обезщетяване на неимуществените вреди включва и следните задължения към Съда: 1. Да отчете наличието на особени обстоятелства (принцип на специфичност на преценката на Съда); 2. Да прецени цялата конкретна обстановка на случая (принцип на цялостност на преценката на съда); 3. Да третира еднаквите случаи по един и същ начин (принцип на равно третиране при преценката на съда); 4. Да формулира своето вътрешно убеждение отчетливо – по начин, който прави възможно подлагането му на обективен контрол, и обосновано – по начин, който го прави убедително и за останалите членове на обществото (принцип на обоснованост на преценката Съда).

Справедливостта като критерий за определяне паричния еквивалент на неимуществените вреди се извежда от преценката на конкретните обстоятелства, които носят обективни характеристики – степен и характер на увреждането, начин и обстоятелства, при които увреждането е настъпило, продължителност и интензитет на търпимите болки и страдания, възраст на увредения, неговото обществено и социално положение, промяната в живота на пострадаД., физическите и психологическите последици за увредения и други фактори.

Неимуществените вреди, настъпили от непозволено увреждане, съществуват обективно.

В българската правна система, основана на върховенството на правото (арг. от чл. 4, ал. 1 КРБ), Съдът е компетентен да разрешава спора по справедливост само в случаите, в които е изрично овластен от законова норма да приложи своето справедливо усмотрение. Чрез справедливостта не се създават нови правни норми, а само се достига в процеса на правоприлагане до конкретното правило за поведение, с оглед на което да се реши в предвидените от закона случаи даден правен спор при отчитане на конкретните обстоятелства. Разпоредбата на чл. 51 ЗЗД е плод на този законодателен подход, при който справедливостта е привлечена като правно-технически критерий при правоприлагането. Поради особеното им естество

неимуществените вреди не се поддават на репарирание, тъй като неимуществените последици от виновното противоправно поведение не могат да получат точен паричен израз, нито могат да бъдат премахнати чрез получаване на парична обезвреда от увредения. Затова при тях паричното обезщетение е предназначено главно да възмезди и удовлетвори увреденото лице за негативните нематериални последици, понесени от него вследствие на увреждането. С оглед на тези съображения законодателят допуска присъждането на парично обезщетение за неимуществени вреди, като овластява и задължава съда да определи конкретния размер на обезвредата по справедливост с оглед степента на засягане на правозащитените блага и интереси на личността и на конкретните обстоятелства при извършването на нарушението по свое усмотрение, но в рамките на принципа на върховенството на правото.

Обезщетението за неимуществени вреди има само компенсаторна функция, тъй като то има за цел да репарира в относително пълен обем болките, страданията, и други нематериални последици, възникнали от противоправното деяние.

Причиняването на смърт при пътно – транспортно произшествие, представляващо деликт по смисъла на чл. 45 ЗЗД, поражда право на обезщетение в полза на определен кръг лица, които поради близката си родствена (биологична) или житейска връзка с починалия търпят вследствие на загубата му неблагоприятните последици, дефинирани от закона като имуществени и неимуществени вреди. Обективният критерий, според който се определят подлежащите на обезщетяване вреди, е пряката и непосредствена причинно–следствена връзка между смъртта на пострадалото лице и конкретните неблагоприятни последици, настъпили в правната сфера на засегнатите негови близки.

С ТР–1–2018-ОСНГТК са изяснени критериите за определяне на лицата, активно легитимирани да получат обезщетение за неимуществени вреди от смърт на друго лице, като е обявено за изгубило сила ППВС–2-1984, ограничаващо кръга на правоимащите до лицата, изброени в ППВС–4-1961 и ППВС–5-1969. Според т. 1 от тълкувателното решение, "материално легитимирани да получат обезщетение за неимуществени вреди от причинена смърт на техен близък са лицата, посочени в ППВС–4-1961 и ППВС–5-1969,

и по изключение всяко друго лице, което е създадо трайна и дълбока емоционална връзка с починалия и търпи от неговата смърт продължителни болки и страдания, които в конкретния случай е справедливо да бъдат обезщетени. Обезщетение се присъжда при доказани особено близка връзка с починалия и действително претърпени от смъртта му неимуществени вреди".

С Тълкувателно решение № 1/2016 от 21.06.2018 по т. д. № 1/2016 г. на ОСНГТК на ВКС е разширен кръгът на лицата, активно легитимирани да получат обезщетение за неимуществени вреди от смърт на друго лице, като е обявено за изгубило сила Постановление № 2/1984 на Пленума на ВС, ограничаващо кръга на правоимащите до лицата, изброени в Постановление № 4/1961 и № 5/1969 на Пленума на ВС.

Съгласно приетото в т. 1 от Тълкувателното решение № 1/2016 от 21.06.2018 г. на ОСНГТ, материално легитимирани да получат обезщетение за неимуществени вреди от причинена смъртна тежест близък са лицата, посочени в Постановление № 4/25.05.1961 г. и Постановление № 5/24.11.1969 на Пленума на Върховния съд, и по изключение всяко друго лице, което е създадо трайна и дълбока емоционална връзка с починалия и търпи от неговата смърт продължителни болки и страдания, които в конкретния случай е справедливо да бъдат обезщетени. Обезщетение се присъжда при доказани особено близка връзка с починалия и действително претърпени от смъртта му неимуществени вреди.

В съобразителната част на тълкувателното решение е разяснено, че особено близка привързаност може да съществува между починалия и негов бра. В традиционните за българското общество семейни отношения братята са част от най-близкия родствен и семеен кръг. Връзките помежду им се характеризират с взаимна обич, морална подкрепа, духовна и емоционална близост. Когато поради конкретни житейски обстоятелства привързаността е станала толкова силна, че смъртта на единия от братята е причинила на другия морални болки и страдания, надхвърлящи по интензитет и времетраене нормално присъщите за съответната родствена връзка, справедливо е да се признае право на обезщетение за неимуществени вреди и на преживелия родственик. В тези случаи за получаването на обезщетение няма да е достатъчна само формалната връзка на родство, а ще е необходимо вследствие смъртта на близкия човек преживелият родственик да е понесъл

морални болки и страдания, които в достатъчна степен обосновават основание да се направи изключение от разрешението, залегнало в постановления № 4/1961 и № 5/1969 на Пленума на ВС – че в случай на смърт право на обезщетение имат само най-близките починали. Наличието на особено близка житейска връзка, даваща основание за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди от смърт, следва да се преценява от съда във всеки отделен случай въз основа на фактите по делото. Обезщетение следва да се присъди само тогава, когато от доказателствата може да се направи несъмнен извод, че лицето, което претендира обезщетение, е провело главно и пълно доказване за съществуването на трайна и дълбока емоционална връзка с починалия и за настъпили в резултат на неговата смърт сериозни по интензитет и продължителност морални болки и страдания. Връзка с посоченото съдържание предполага оправдани очаквания за взаимна грижа и помощ, за емоционална подкрепа и доверие, и нейното отсъствие изключва проявлението на неимуществените вреди, подлежащи на обезщетяване съобразно принципа за справедливост по чл. 52 ЗЗД.

ВКС се е съобразил и с практиката на Съда на Европейския съюз по приложението на Директива 2009/103/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 г., според която предоставя свобода на държавите членки да определят в рамките на режима на гражданска отговорност подлежащите на обезщетяване вреди, причинени от моторни превозни средства, обхвата на обезщетението и лицата, които имат право на обезщетение. Съгласно т.41-48 от решение по дело C-577/21 на СЕС, лицата, които могат да искат поправяне на неимуществени вреди по Директивата, са лицата, които съгласно националната правна уредба на гражданската отговорност имат право на обезщетение за вреди, причинени от МПС, като държавите – членки са длъжни да гарантират, че обезщетението, което съгласно тяхната правна уредба на гражданската отговорност се дължи за неимуществените вреди, претърпени от близки членове на семейството на пострадалите от ПТП, се покрива от задължителната застраховка до минималните размери, определени в директивата, като освен това, разпоредбите от националното право, които уреждат обезщетението за Происшествия, причинени при използване на превозни средства, не могат да лишат директивата от нейното полезно действие, като изключва служебно или ограничава непропорционално правото на пострадалото лице да получи

обезщетение на основание задължителната застраховка „Гражданска отговорност“; Директивата не задължава държавите членки за изберат конкретен режим на гражданска отговорност, за да определят обхвата на правото на пострадалото лице на обезщетение на основание на гражданската отговорност на застрахования, така че директивата по принцип допуска национална правна уредба, която установява задължителни критерии за определяне на неимуществени вреди, които подлежат на обезщетяване. Според диспозитива на решение по дело C-277/12 на СЕС, задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства трябва да покрива обезщетението за неимуществените вреди, претърпени от близките на лица, загинали при пътнотранспортно произшествие, доколкото обезщетението се дължи по силата на гражданската отговорност на застрахования, съгласно приложимото към спора по главното производство национално право. Съгласно т. 43 от това решение (към нея препраща и т. 43 от решението по дело C-923/19 на СЕС), директивата не стеснява кръга на ползващите се от закрила лица, а установява задължение за покриване на вредите, претърпени от определени лица, които се считат за особено уязвими, като в т.46 от решението по дело C-277/12 на СЕС се пояснява, че държавите членки гарантират, че обезщетението, което съгласно тяхната национална правна уредба се дължи за неимуществени вреди, претърпени от близки членове на семейството на жертвите от ПТП, се покрива от задължителната застраховка „Гражданска отговорност“. На последно място, настоящият състав взема предвид и посочената по-горе практиката на СЕС (по дело C-268/06; дело 80/86, т.13), която лимитира индиректния ефект на директивите при тълкуване на националното право с оглед принципите на правна сигурност и на забрана за обратно действие.

Съобразно задължителната практика на ВКС, обективизирана в Решение № 92/17.11.2020 г. на ВКС по т. д. № 1275/2019 II ТО, Решение № 50127/24.10.2022 г. на ВКС по т. д. № 1341/2021 г. I ТО, Решение № 60159/31.01.2022 г. по т. д. № 2088/2020 II ТО, Решение № 60133/11.10.2021 г. по т. д. № 1902/2020 II ТО, Решение № 50100/27.10.2022 г. по т. д. № 1644/2021 I ТО, Решение № 60070/29.06.2021 г. по т. д. № 904/2020 I ТО, Решение № 60159/31.01.2022 г. по т. д. № 2088/2020 II ТО, Решение № 17/16.03.2021 г. по т. д. № 291/2020 II ТО, Решение № 50042/13.07.2023 г. по т. д. № 1010/2022 г. II ТО, с които е прието, че от посочените разяснения

следва категоричният извод, че обезщетение за неимуществени вреди за причинена смърт на техни близки на лица, извън кръга на лицата, очертан в двете постановления, се присъжда само по изключение. Предпоставките, за да се приложи това изключение, са: 1. Създадена особена близка връзка между починалия и претендиращия обезщетението и 2. Действително претърпени неимуществени вреди, които надхвърлят по интензитет и времетраене вредите, нормално присъщи за съответната връзка. Особено близка, трайна и дълбока емоционална връзка е налице, когато поради конкретни житейски обстоятелства привързаността между починалия и претендиращия обезщетението е станала изключително силна, т.е. такава, каквато се предполага, че е привързаността между починалия и най-близките му, активно легитимирани да претендират обезщетение за неимуществени вреди съгласно Постановление № 4/1961 и № 5/1969 на Пленума на Върховния съд.

Посочените предпоставки следва да са осъществени за всички лица, претендиращи обезщетение за неимуществени вреди, извън кръга на лицата в двете постановления, в т.ч. и за братята и сестрите. При преценката за наличието им в тази хипотеза следва да се отчете обстоятелството, че традиционно за българския бит отношенията между братята се характеризират с взаимна обич, морална подкрепа, духовна и емоционална близост. Поради това, за да се приеме, че между изброените роднини е налице особено близка връзка, необходимо е, освен формалното родство е произтичащата от него близост между лицата, да са се проявили конкретни житейски обстоятелства, обусловили създаването на по-голяма от близостта, считана за нормална за съответната родствена връзка. Такова обстоятелство например, относимо към връзката между братята и сестрите е израстването им сами като деца поради продължително отсъствие или загуба родители.

В разглеждания случай установените от свидетелите отношения между двамата братя сочи на нормална за българската традиция духовна и емоционална близост между братя и сестра, характеризираща се с взаимна обич и морална подкрепа. Разкриват се характеристики, приети и следващи се в традиционните за българското общество отношения между братя и сестра. Отношенията им са били типични и обичайни за родствени отношения между братя и сестра. Не са ангажирани доказателства за наличие на особени житейски ситуации, характеризиращи се в изключителност и разкриващи по-

голяма близост, считана за нормална за съответната родствена връзка. Обстоятелството, че в детска възраст братята и сестрата останали без баща си, че постраД.т се грижил за по-малката си сестра, не сочи на изключителност. По делото не се събраха данни родителите им приживе да са били трайно възпрепятствани да полагат грижи за децата си и ишците да са били обгрижвани преимуществено от постраД., респ. да са били финансово зависими от него към даден момент.

Свидетелските показания не установяват понасянето на морални болки и страдания, надхвърлящи болките и страданията, които биха изпитали всеки човек – силна и непреодолима скръб от загубата на свой брат. От събраните гласни доказателства относно последиците от понесената морална травма от ишците се установява силна скръб по загуба на брат, която не надхвърля болките и страданията в други подобни житейски ситуации. В случая са недоказани и двете кумулативни предпоставки за присъждане на обезщетение за неимуществените вреди, предвидени в задължителната съдебна практика.

Ишците не притежават материална легитимация да претендират обезщетение за неимуществени вреди. Исковете като недоказани следва да се отхвърлят.

С оглед изхода на правния спор и на основание чл. 78, ал. 8 ГПК, на ответника следва да присъди юрисконсултско възнаграждение в размер на 450.00 лв.

С оглед изложените съображения, **ДОБРИЧКИЯТ ОКРЪЖЕН СЪД**

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ предявения от К. П. К. ЕГН ***** с пост. и наст. адрес с. С.о, ул. „Т.“ № 17, общ. Добричка, област Добрич срещу Г.Ф. гр. С., ул. „Г. И.“ № 2, иск за плащане на сумата от 50 000.00 лв., представляваща обезщетение за неимуществени вреди, претърпени в резултат на смъртта на брат му А. П. К., настъпила на 16.04.2020 г. в следствие на ПТП, настъпило на 12.04.2020 г., виновно причинено от водач на МПС без сключена валидна задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите към датата на настъпване на ПТП, ведно със законната лихва върху главницата от датата на предявяване на иска - 19.11.2021 г., до датата на окончателното ѝ изплащане на задължението, претендиран на основание чл.

519, ал. 1, т. 1 във вр. с чл. 557, ал. 1, т. 2, б. „а“ КЗ във вр. с чл. 45 във вр. с чл. 52 ЗЗД.

ОТХВЪРЛЯ предявения от М. П. П. ЕГН ***** с наст. и пост. адрес гр. Добрич, ЖК „Б.“ бл. 7, вх. Г, ет. 2, ап. 5 срещу Г.Ф. гр. С., ул. „Г. И.“ № 2, иск за плащане на сумата от 50 000.00 лв., представляваща обезщетение за неимуществени вреди, претърпени в резултат на смъртта на брат й А. П. К., настъпила на 16.04.2020 г. в следствие на ПТП, настъпило на 12.04.2020 г., виновно причинено от водач на МПС без сключена валидна задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите към датата на настъпване на ПТП, ведно със законната лихва върху главницата от датата на предявяване на иска - 19.11.2021 г., до датата на окончателното й изплащане на задължението, претендиран на основание чл. 519, ал. 1, т. 1 във вр. с чл. 557, ал. 1, т. 2, б. „а“ КЗ във вр. с чл. 45 във вр. с чл. 52 ЗЗД.

ОСЪЖДА К. П. К. ЕГН ***** с пост. и наст. адрес с. С.о, ул. „Т.“ № 17, общ. Добричка, област Добрич и М. П. П. ЕГН ***** с наст. и пост. адрес гр. Добрич, ЖК „Б.“ бл. 7, вх. Г, ет. 2, ап. 5 да заплатят на Г.Ф. гр. С., ул. „Г. И.“ № 2 юрисконсултско възнаграждение в размер на 450.00 лв.

Решението е постановено при участието на третото лице- помагач на страната на ответника Г.Ф. гр. С., ул. „Г. И.“ № 2, ет. 4 - Р. А. Р. ЕГН ***** с пост. и наст. адрес гр. В., ул. „И П.“ № 1а, ет. 3, ап. 33.

**РЕШЕНИЕТО ПОДЛЕЖИ НА ВЪЗЗИВНО ОБЖАЛВАНЕ ПРЕД
ВАРНЕНСКИЯ АПЕЛАТИВЕН СЪД В ДВУСЕДМИЧЕН СРОК ОТ
ВРЪЧВАНЕТО МУ НА СТРАНИТЕ.**

Съдия при Окръжен съд – Добрич: _____